

Această operă este pusă la dispoziție sub licența

Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC-BY- 4.0)

Rețele sociale

Ceva vechi alături de ceva nou: implicarea publicului în cercetarea și „scrierea” istoriei cu ajutorul *Twitter*

Cristina Ioana Roiu

Biblioteca Academiei Române

E-mail: [cris@ bibliacad.com](mailto:cris@bibliacad.com)

Cristina Ioana Roiu este bibliograf și documentarist și coordonează în prezent Serviciul de Documentare, Analiză și Marketing Internațional al Bibliotecii Academiei Române. Din anul 2011 este un colaborator activ al Europeana – Biblioteca, Arhiva și Muzeul Digital al Europei, coordonând în România proiectele acesteia: Europeana 1914-1918 și Europeana 1989. Contribuie, de asemenea, la deciziile și politica Europeana în calitate de Consilier al Europeana Network (aleasă pentru mandatul 2017-2018).

Rezumat

Într-o lume în care modul de comunicare s-a schimbat radical și unde rețelele sociale domină viața de zi cu zi de câțiva ani buni, marile instituții educaționale și de cercetare utilizează tot mai mult aceste instrumente oferite de *social media* în educație, predare sau activități de cercetare. Lucrarea descrie câteva proiecte dedicate unor evenimente istorice majore precum Primul Război Mondial care utilizează rețeaua *Twitter* drept mediu de transmitere, popularizare, învățare și implicare a publicului în cadrul proiectului.

Cuvinte cheie: *Twitter, rețelele sociale în cercetarea istoriei, resurse istorice digitale, implicare și angajament al comunității*

Introducere

Lumea se mișcă tot mai repede în fiecare zi și fiecare dintre noi este obligat să-și stabilească priorități în viața de zi cu zi și să-și eficientizeze timpul consumat de diverse activități. Utilizatorii Internetului evită de cele mai multe ori să piardă timpul în

operațiuni care nu produc rezultate în câteva secunde, pentru că timpul este în zilele noastre extrem de prețios.

Ca o consecință, modul în care comunicăm unii cu alții s-a schimbat în mod profund, rețelele sociale dominându-ne viețile de câțiva ani buni. Este bine stabilit faptul că *rețelele sociale* fac parte din viața noastră de zi cu zi, astfel încât orice este important de comunicat altora găsește un canal potrivit și prin intermediul acestor rețele sociale fie ele *Facebook, Twitter, Instagram* sau altele.

Mai puțin utilizat decât *Facebook, WhatsApp* sau alte rețele de socializare (dacă luăm în considerare doar numărul de utilizatori) *Twitter* este în schimb tot mai mult utilizat în ultimii ani de către mari instituții, cercetători, profesori și tot felul de comunități în diseminarea și popularizarea proiectelor, activităților sau rezultatelor cercetării.

Utilizarea *Twitter-ului* în activități educaționale, de cercetare sau diseminare a rezultatelor activității

Creat în martie 2006, lansat în iulie 2006 (și având primele hashtag-uri încă din august 2007). *Twitter* este un serviciu de microblogging care permite utilizatorilor săi să posteze mesaje (tweet-uri) de până la 140 caractere și să transmită aceste mesaje instantaneu pe Web. Aceste mesaje pot include link-uri către bloguri, pagini web, imagini, materiale video sau alt fel de materiale online.

Având peste 314 milioane de utilizatori activi, 500 milioane de Tweet-uri trimise zilnic și un total of 1,3 miliarde de conturi create la nivelul lunii septembrie 2016, *Twitter* reprezintă un actor important în peisajul rețelelor sociale.

Apropo toate bibliotecile naționale, muzeele sau alte instituții culturale, educaționale sau academice importante din lume au un cont personal pe platforma *Twitter*, ceea ce arată importanța acestui canal de comunicare pentru asemenea instituții mari.

Chiar dacă acest canal este utilizat de către instituții în principal ca un mediu de transmitere rapidă a informațiilor despre evenimente importante, evoluții noi sau noutăți referitoare la activitatea de bază a instituției respective ori de promovare a unor servicii oferite de aceasta, *Twitter* este utilizat din ce în ce mai mult și în educație, cercetare sau activități de măsurare sau creștere a impactului unor proiecte proprii.

Spre exemplu studii recente evidențiază beneficiile utilizării *Twitter-ului* în activități educaționale (1), deoarece acesta promovează o participare activă, este un mediu de lucru interactiv și angajant, un instrument excelent de comunicare și împărtășire a ideilor, este promotor al inovației și reprezintă o metodă de învățare extrem de interesantă din punctul de vedere al profesorilor și elevilor. Transmiterea instantanee de Tweet-uri aduce cu sine o anumită dinamică și simultaneitate a participării, îmbunătățind interacțiunea virtuală la nivelul clasei sau al grupului de lucru.

Acesta este și motivul pentru care, actualmente licee sau universități din întreaga lume au dezvoltat programe educaționale și de predare în domeniul istoriei de exemplu, programe ce utilizează platforma *Twitter* precum și cunoștințele de istorie ale elevilor sau studenților, abilitățile lor digitale și mai ales imaginația lor pentru a cerceta evenimente importante sau a analiza personalități marcante din trecut.

Implicarea activă a oamenilor în proiecte legate de istorie este firească, deoarece așa cum remarca Raphael Samuel încă la începutul anilor '90: "Istoria nu este prerogativa istoricului și nici o invenție a acestuia după cum susțin curente postmoderniste. Ea este mai degrabă o *formă socială de cunoaștere* și, în orice exemplu oferit, reprezintă opera a mii de entități distincte ..." (2)

În acest sens, aducerea la viață a unor evenimente istorice importante în modalități originale, precum și implicarea active a studenților sau a comunității în studierea și înțelegerea istoriei s-au dovedit a fi creat proiecte de mare succes în diferite părți ale lumii.

Postând pe Twitter despre Primul Război Mondial sau alte evenimente istorice importante

Întrebarea de la care au plecat multe proiecte realizate pe platforma Twitter în ultimul timp a fost : *Cum ar fi fost dacă Twitter ar fi existat și în trecut ?*

Cum ar fi să ne imaginăm soldații postând acum 100 de ani despre viața lor de zi cu zi din tranșee, sau ziariștii descriind bătăliile de la Ypres sau Somme în doar 140 caractere? Sau să descriem o întregă negociere a păcii în doar două rânduri...

Asemenea experiențe s-au realizat deja și aceasta este ceea ce realizează de exemplu și proiectul @**realtimeWW1**: oferă o *image realizată din Tweet-uri* a vremurilor și evenimentelor din *Primul Război Mondial* prin utilizarea de fotografii vechi, documente oficiale sau de familie, povestiri sau statistici.

Ideea principală ce a stat la baza proiectului @**RealTimeWW1** (3), un proiect derulat de studenții înscriși la Masteratul în Istorie europeană contemporană al Universității din Luxembourg, este de a oferi *urmăritorilor* lor pe platforma Twitter o *image vie* a modului în care oamenii de rând au perceput viața de zi cu zi exact acum 100 de ani .

Inspirat de proiectul similar al lui Allwin Collinson @**RealtimeWWII** (4), studenții au creat în anul 2013 un cont pe platforma Twitter (în cadrul cursului de Științe Umane digitale) și sunt hotărâți să alimenteze acest cont până în anul 2018 cu imagini, povestiri și documente relevante, într-o încercare de a reconstrui o imagine cât mai complexă și atotcuprinzătoare a vremurilor primului război mondial.

Exact precum în mai celebrul proiect *Europeana1914-1918* (5) un anume accent a fost pus pe povestirile și experiențele personale ce descriu imaginea primului Război Mondial din perspectiva oamenilor simpli: soldați sau asistente medicale, prizonieri de război, artiști, profesori, copii dar și regine ...

Jurnalele, scrisorile, fotografiile, desenele sau poeziile personale sunt folosite pentru descrierea vieții de zi cu zi a oamenilor, indiferent de care parte a baricadei au luptat guvernele lor în timpul războiului.

Fig. 1. Lupte între trupele românești și cavaleria bulgară în Dobrogea

Documentele oficiale sunt, de asemenea, utilizate, acum existând pe internet o mulțime de resurse informaționale de încredere.

Tweet-urile zilnice oferă link-uri către documente și resurse informaționale de încredere furnizând totodată link-uri către propria pagină web a proiectului unde se pot găsi mai multe informații despre anumite evenimente sau personalități.

Bineînțeles, este imposibil de cuprins toate evenimentele importante ce au avut loc în timpul acestui război, pretutindeni în lume.

Formatul limitativ impus de Twitter nu permite de asemenea analize în profunzime, interpretări sau contextualizări ale evenimentelor sau ale situațiilor istorice însă scopul principal al proiectului a fost atragerea atenției unor categorii cât mai largi de public asupra unor evenimente și asupra tematicii Primului Război Mondial, o temă ce a suscitat de altfel un interes enorm în contextul marcării unui secol de la izbucnirea acestuia.

În acest context, proiectul a reușit să ofere o reprezentare echilibrată a situației fronturilor, a țărilor implicate, a unor diverse categorii sau grupuri de oameni reprezentate din diverse perspective: militare, economice, politice, culturale medicale, religioase etc.

În tweet-urile zilnice se pot regăsi lucruri extrem de diverse precum imagini din viața din tranșee, descrieri succinte ale unor bătălii, rapoarte despre costul vieții de zi cu zi, sfaturi medicale, programul unui meniu săptămânal pentru locuitorii din New York, rânduri din jurnalul Reginei Maria a României, fragmente din pagini de ziar precum și alte elemente ce reflect viața de zi cu zi din timpul Marelui Război.

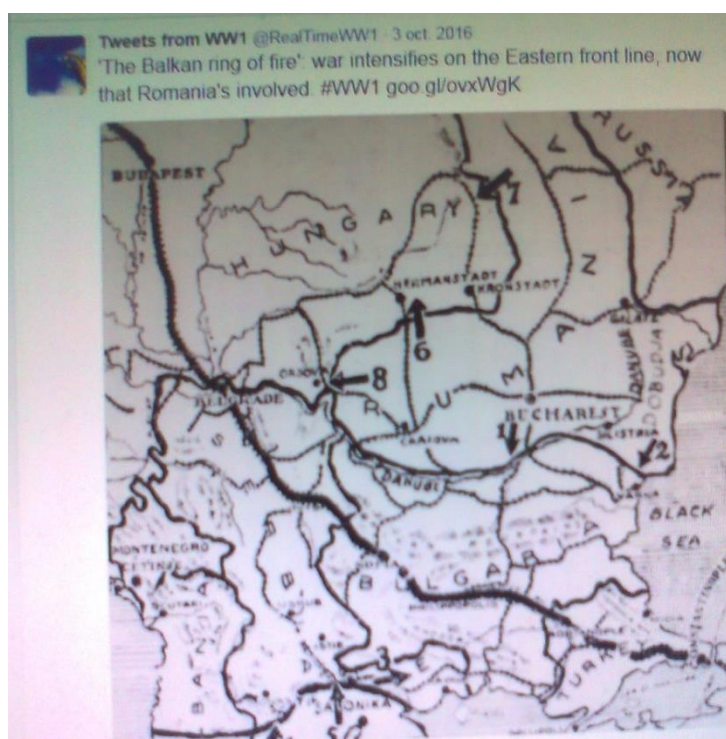

Fig. 2. Ringul de foc al Balcanilor de pe Frontul de Est

Utilizarea de resurse documentare multilingvistice în tweet-uri (din limba engleză, franceză, germană, luxemburgheză, spaniolă, portugheză, sârbo-croată, română, greacă sau italiană) a fost posibilă datorită originilor diferite ale studenților implicați în proiect, acest multilingvism aducând o valoare în plus proiectului.

Cu mai mult de 4000 tweet-uri, 11 800 urmăritori și 547 like-uri adunate către sfârșitul anului 2016, se poate afirma că @realtimeWW1 este un proiect de succes ce a atras o largă audiență, după cum se dorea la lansarea acestuia.

Un număr mare de proiecte dedicate Primului Război Mondial pe Twitter

Interesul în tematica Primului Război Mondial este uriaș, Christoph Hilgert întocmind recent o listă cu peste 531 conturi de Twitter asociate unor proiecte din acest domeniu (6).

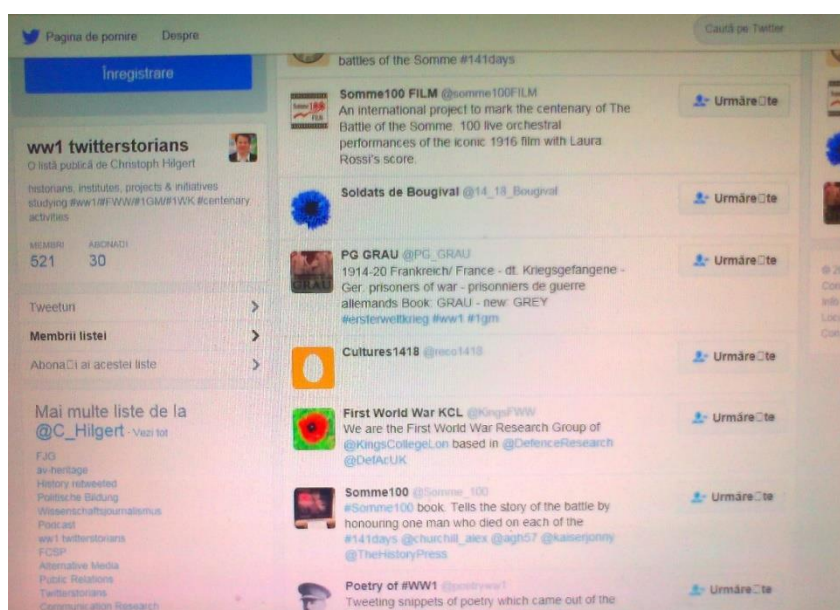

Fig. 3. Câteva conturi Twitter aferente unor proiecte din domeniul Primului Război Mondial conform Listei lui Christoph Hilgert

Printre acestea se pot regăsi proiecte derulate de instituții sau asociații de prestigiu precum *Europeana*, Muzeul de Război Imperial - UK, Kings College London, Biblioteca Municipală din Lyon, Arhiva Federală a Germaniei, Universitatea din Birmingham, dar și proiecte derulate de asociații sau instituții mai mici, ori de persoane private având drept subiect central anumite personalități, anumite aspecte sau anumite activități din timpul războiului (Istoria Regimentului din Worcester, Bătăliile din Aisne, Somme 100, Jurnalul din Gallipoli al unui soldat australian, Poezia Primului Război Mondial etc).

Un proiect interesant, derulat de asemenea de către studenții Universității din Luxembourg este și *Jurnalul și corespondența Reginei Maria a României* în format

Twitter (7), unde se pot regăsi printre altele scrisori adresate vărului său, Țarul Rusiei Nicolae al II-lea.

Contul de Twitter asociat proiectului major *Europeana 1914-1918* (@Europeana1914) (8) este de asemenea o importantă resursă informațională având în vedere că *Europeana 1914-1918* este una din cele mai mari arhive digitale din lume dedicată primului război mondial.

Întrucât am colaborat ocazional contribuind cu tweet-uri la acest cont, am remarcat interesul mare al utilizatorilor, unii dintre ei contribuind și la derularea proiectului în România, utilizatori care mi-au cerut clarificări, au postat informații adiționale sau remarci, chiar corecturi, făcând în același timp comparații pertinente între situații întâlnite acum și situațiile de atunci.

Concluzii

Asemenea proiecte aferente tematicii primului război mondial ce utilizează Twitter-ul ca instrument și mediu de propagare s-au dovedit a fi de un real interes pentru public, implicând în mod activ diverse comunități în studierea și evidențierea unor evenimente istorice importante

Utilizarea formatului Twitter în asemenea proiecte, pe lângă limitările evidente, reprezintă și un avantaj obligând studenții sau inițiatorii proiectelor respective să se concentreze pe aspectele cele mai importante ale evenimentelor, să-și utilizeze capacitatea de sinteză și să găsească chintesența faptelor încercând totodată să le ilustreze în cel mai adecvat mod pentru a spori impactul.

De obicei utilizarea unor fotografii mari, sugestive, a unor desene sau chiar ai unor itemi multimedia, atrage atenția utilizatorului de la prima privire.

Pe de altă parte, atributele caracteristice ale Twitter : concizia, accesibilitatea largă, transmiterea instantanee, sunt extrem de atractive pentru utilizatori mai ales din categoria non -academică.

Dar și istoricii pot fi mulțumiți, găsind rapid resurse informaționale de încredere, inedite sau link-uri către aceste resurse.

Luând în considerare avantajele utilizării rețelelor sociale, bibliotecile, universitățile sau alte instituții ale cunoașterii în postura de importante hub-uri sociale ale comunității trebuie să utilizeze tot mai mult Twitter-ul în proiectele și activitățile lor zilnice.

Pentru că, este vorba în cele din urmă despre *construirea de comunități* în jurul unei idei sau al unui proiect important, despre *networking* sau *implicarea activă* a oamenilor în aceste proiecte.

Iar Twitter poate contribui foarte mult la acest deziderat, în cel mai potrivit mod cu putință deoarece "*el oferă oricui și oriunde puterea de a crea și a transmite idei și informații instantaneu, fără nicio opreliște*". (9)

Referințe bibliografice

- (1) MENKHOFF, T.; CHAY, Y. W.; BENGTTSSON, M. L.; WOODARD, C. J.; GAN, B. Incorporating microblogging (“tweeting”) in higher education: Lessons learnt in a knowledge management course. În: *Computers in Human Behavior*, 2015, 51, p. 1295-1302.
- (2) SAMUEL, Raphael. *Theatres of Memory: Past and Present in Contemporary Culture: vol. 1*. London, 1994, p. 15.
- (3) *H-Europe, World War One goes Twitter*. [Online]. [Accesat la 29 noiembrie 2016]. Disponibil la: http://h-europe.uni.lu/?page_id=621
- (4) *WW2 Tweets from 1945*. [Online]. [Accesat la 29 noiembrie 2016]. Disponibil la: <https://twitter.com/realtimewwii>
- (5) *Europeana1914-1918*. [Online]. [Accesat la 29 noiembrie 2016]. Disponibil la: <http://www.europeana1914-1918.eu/ro>
- (6) *WW1 twitterstorians*. [Online]. [Accesat la 29 noiembrie 2016]. Disponibil la: https://twitter.com/C_Hilgert/lists/ww1-twitterstorians/subscribers
- (7) *MarieQueenOfRomania*. [Online]. [Accesat la 19 noiembrie 2016]. Disponibil la: <https://twitter.com/MarieQueenOfR>
- (8) *Europeana 1914-1918*. [Online]. [Accesat la 29 noiembrie 2016]. Disponibil la: <https://twitter.com/europeana1914>
- (9) *It’s what happening.Twitter*. [Online]. [Accesat la 29 noiembrie 2016]. Disponibil la: <https://about.twitter.com/company>